

Beste lezer,

Veel dank voor uw deelname aan de internetconsultatie op het [Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming](#) eerder dit jaar. In totaal hebben we tachtig reacties ontvangen. Wat meteen opvalt is hoeveel tijd en aandacht is besteed aan de input. Met dit bericht informeren wij u over de uitkomsten en het vervolg.

*** Dit is een eenmalig bericht, wij willen u graag blijvend informeren, maar voor verdere updates over het Toekomstscenario is aanmelding via toekomstkindengezin@minjenv.nl noodzakelijk. ***

Wat hebben we gedaan

Wij hebben alle reacties met zorg gelezen en gegroepeerd met een focus op de aandachtspunten, gevoeligheden en kritische kanttekeningen. Wat opvalt, is dat er veel verschillende meningen zijn van professionals, ouders, organisaties en bestuurders. Daardoor is het onmogelijk om algemene uitspraken te doen. Wat we wél kunnen concluderen is:

1. Het nut, de noodzaak en urgentie tot verandering binnen de jeugdbeschermingsketen wordt breed onderschreven.
2. De meningen over welke veranderingen gewenst zijn en de wijze waarop dit gerealiseerd zou moeten worden, lopen sterk uiteen.

Naast de internetconsultatie hebben ervaringsdeskundigen en professionals van verschillende organisaties in dialoogsessies hun inzichten gedeeld. Ook de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) heeft [vier adviezen](#) gegeven om het Toekomstscenario te verbeteren.

Het vervolg

Alle reacties zijn gebundeld. Het document is toegevoegd aan dit bericht en online te lezen. Dit document is aangeboden aan de Tweede Kamer. Daar is ook een [beleidsreactie](#) aan toegevoegd, waarin wordt omschreven wat de gewenste vervolgstappen zijn. Op maandag 29 november wordt de Jeugdzorg besproken in de Tweede Kamer tijdens het Wetgevingsoverleg (WGO-debat). U kunt dit debat live volgen of het verslag later teruglezen.

Wat speelt nog meer?

Het Toekomstscenario bestaat uit meerdere onderdelen.

Regionale proeftuinen

Zes voormalige pilotregio's hebben een plan uitgewerkt voor het beproeven van het Toekomstscenario. In deze proeftuinen zullen alle partijen samen onderzoeken, leren en ontwikkelen naar nieuwe werkwijzen uit het Toekomstscenario. De wijkteams en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), Gecertificeerde Instellingen (GI's) en Veilig Thuis-organisaties (VT) zullen in de proeftuinen werken aan een onbedreigde ontwikkeling van kinderen en aan veiligheidsvraagstukken in gezinnen en huishoudens. Er wordt nauw samengewerkt met de partijen in het sociaal domein en de gespecialiseerde jeugd- en volwassenorganisaties. Verder zal expliciet een verbinding worden gelegd tussen het zorg- en het veiligheidsdomein.

Juridische ruimte

Binnen de huidige wettelijke kaders is veel mogelijk als het gaat om het intensiveren van de samenwerking tussen bestaande organisaties en het samenbrengen van taken en bevoegdheden. Tegelijkertijd is de veronderstelling dat de huidige wet- en regelgeving op een aantal punten belemmerend werkt voor het volledig beproeven van het Toekomstscenario. Die knelpunten moeten concreter in beeld worden gebracht. In het verlengde daarvan zijn er zorgen over de rechtsstatelijkheid en rechtsbescherming bij het anders organiseren van taken en bevoegdheden. Toch is het van belang dat de proeftuinen voldoende ruimte krijgen om het scenario te kunnen beproeven.

Het wegnemen van belemmeringen vraagt om aanpassing van de huidige wet- en regelgeving. Het is belangrijk dat de voornoemde staatsrechtelijke beginselen en rechtsbescherming goed worden gewaarborgd binnen het Toekomstscenario. Daarom richten we in gezamenlijk opdrachtgeverschap een breed samegestelde adviescommissie in. Deze adviescommissie zal in ieder geval worden gevraagd om voor 1 mei 2022 te adviseren over de wijze waarop de onafhankelijke toets en het advies aan de rechter versterkt kan worden in het scenario. Een nieuw kabinet zal daarna zo spoedig als mogelijk over een aangepast toekomstscenario moeten beslissen. Daarbij wordt nadrukkelijk ook gekeken naar de rechtsbescherming van ouders en kinderen.

Andere inhoudelijke vraagstukken

Naast het vraagstuk over de juridische ruimte om het scenario te kunnen beproeven, krijgt een aantal andere belangrijke inhoudelijke vraagstukken een plek. Denk hierbij aan:

- Rechtsbescherming kinderen en gezinnen;
- Verhouding werkwijze lokale- en regionale teams;
- Verbinding jeugd (bescherming) en volwassen GGZ;
- Toets op staatsrechtelijke verhoudingen;
- Arbeidsmarkt: behoud van professionals en opleiding nieuwe professionals
- Informatievoorziening (IV).

Naar aanleiding van de internetconsultatie, het RSJ-advies en de reactie van de Tweede Kamer worden hier mogelijk nog andere vraagstukken aan toegevoegd.

Wij hebben u nodig

Het Toekomstscenario slaagt alleen wanneer iedereen (professionals, ouders/verzorgers, jongeren, organisaties en instanties) meedenkt en -doet. We zijn daarom ontzettend blij met uw betrokkenheid. We willen u graag gedurende het traject blijven informeren. Dat kan – vanwege privacy redenen – niet via deze portal. Wij vragen u daarom om een eenmalige aanmelding via toekomstkindengezin@minjenv.nl. Het is ons voornemen om u geregeld op de hoogte te houden van de vorderingen van het programma. Mocht u vragen hebben, dan beantwoorden we die graag. Stel ze gerust via hetzelfde e-mailadres.

Met vriendelijke groet,

Willemijn Helmich (programma adviseur)
Anke Versteegen (programmamanager)

Programmateam Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

Namens
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Consultatie op het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming

Voor u ligt de uitkomst van de [landelijke consultatie](#) over het [Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming](#). Circa tachtig betrokkenen en geïnteresseerden in de jeugdbeschermingsketen hebben hierop gereageerd. Deze analyse beschrijft aan de hand van de gestelde vragen de positieve aspecten, condities, aandachtspunten en reflecties. Allereerst worden in de verantwoording alle processtappen toegelicht.

1. Verantwoording

Het scenario is 30 maart jl. naar de Tweede Kamer verzonden door de bewindslieden van Justitie & Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn & Sport, mede namens de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). In de begeleidende brief is omschreven hoe de verscheidenheid aan organisaties & professionals ('het veld') tezamen met de uiteenlopende overtuigingen het een uitdaging maken om het scenario in gezamenlijkheid te concretiseren en uit te werken. De consultatieronde (april tot juni 2021) is daarin de eerste stap.

Het doel van de consultatie is zoveel mogelijk relevante partijen, waaronder cliënten en ervaringsdeskundigen, kennis te laten maken met het scenario en hun ideeën op te halen. De consultatie bestaat oorspronkelijk uit drie onderdelen: een internetconsultatie; dialoogsessies met professionals en cliënten; en interviews met experts. De interviewronde is komen te vervallen. De Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) heeft gelijktijdig een onderzoek uitgevoerd, bestaande uit interviews met experts, gericht op herijking van de jeugdbescherming. Om overlap te voorkomen is gekozen voor de internetconsultatie en dialoogsessies.

1.1 Internetconsultatie

Deelnemers hebben tussen 26 april en 20 juni jl. de mogelijkheid gehad reacties en reflecties te geven via de internetconsultatiewebsite van de Rijksoverheid. De oproep tot participatie is via verschillende websites en d.m.v. een brede mailing verspreid. In totaal zijn vijftien reacties bij het portaal binnengekomen. Een aantal reacties zijn nagezonden of ge-e-mailed; al dan niet vanwege technische redenen. In totaal zijn 80 reacties binnen gekomen.

De meeste reacties zijn namens organisaties (33) en gezamenlijke netwerken (13) ingediend; een deel van de inzendingen is anoniem. Ook hebben professionals op persoonlijke titel gereageerd (9); evenals een aantal (bestuurders) van gemeenten (5) die, los van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een reactie hebben ingediend. In de internetconsultatie zijn (8) reacties van burgers binnengekomen; dit aantal ligt gezien de anonieme inbreng vermoedelijk hoger.

Deelnemers zijn gevraagd te reageren op vier vragen (zie: kader). In de praktijk zijn deze vragen veelal niet specifiek beantwoord; in plaats daarvan hebben partijen *position papers* aangereikt die veel verdiepende informatie bevat. De gegeven antwoorden maken inzichtelijk dat er in het veld geen sprake is van homogene categorieën. Dat wil zeggen: er zijn zoveel verschillende meningen van en tussen partijen onderling dat het onmogelijk is om algemene uitspraken te doen per categorie respondenten en te concluderen dat een gemeenschappelijk beeld bestaat bij bijvoorbeeld gemeenten, organisaties of burgers.

Alle reacties zijn doorgenomen en thematisch gegroepeerd; bijvoorbeeld antwoorden gericht op schaalgrootte, verbinding V-GGZ-Jeugd en rechtsbescherming. Per groepering heeft een cross-check plaatsgevonden. Vanuit de uitkomsten is een verdiepende analyse uitgevoerd om de aandachtspunten, gevoeligheden, punten die uitwerking of besluitvorming vragen, tegenstellingen,

suggesties & opvallendheden te filteren en scherp te krijgen. Ter illustratie en als voorbeeld diene enkele quotes toegevoegd.

Kader: vragen internetconsultatie

1. Wat zijn volgens u de positieve aspecten van het toekomstscenario en waarom vindt u dat?
2. In hoeverre denkt u dat het toekomstscenario de condities schept om kinderen, gezinnen en huishoudens effectief hulp te bieden en te beschermen en waarom vindt u dat?
3. Welke aandachtspunten en/of suggesties wilt u verder nog meegeven voor het toekomstscenario en de implementatie ervan? [*inzicht krijgen in ideeën en suggesties*]
4. Wilt u vanuit uw kennis en ervaring nog nader reflecteren op een of meerdere van onderstaande aspecten van het toekomstscenario?
 - Gezinsgerichte aanpak (combinaties van hulp, bestaanszekerheid, volwassenen GGZ)
 - De brede verbinding van dit toekomstscenario met de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties (0-100).
 - De toepassing van rechtspraak in de gezinsgerichte aanpak (denk aan combinatie van juridische instrumenten en interventiemogelijkheden gericht op opvoeders)
 - De taken en expertise van het lokale team.
 - De noodzakelijke condities voor het tijdig betrekken van specialistische expertise door de lokale teams. Zoals die van het regionaal veiligheidsteam en de Volwassenen GGZ.
 - De taken en expertise van het regionaal veiligheidsteam.
 - Passende schaalgrootte van een Regionaal Veiligheidsteam
 - De condities voor integrale sturing zorg-veiligheid
 - Vereenvoudiging van verschillende toezichtmechanismen.
 - De bescherming van rechten van kinderen, gezinnen en huishoudens en het borgen van de rechtsgelijkheid.

1.2 Dialoogsessies

Tussen de periode april 2021 en juni 2021 zijn vijftien dialoogsessies georganiseerd. Daarnaast zijn aparte gesprekken gevoerd met ouders met ervaring. De dialoogsessies vonden online plaats en bij voorkeur in een gemêleerde groep van professionals uit verschillende organisaties die al in een samenwerkingsverband of pilot samenwerken. Waar mogelijk hebben we gevraagd ook ervaringsdeskundigheid en volwassenenhulp een plek te geven. Op een aantal plekken is dat gelukt; bij het merendeel niet. Daarom zijn de aanvullende sessies met ouders met ervaring en jongeren georganiseerd: twee met ervaringsdeskundige ouders en één met vertegenwoordiging vanuit de volwassenhulpverlening.

Alle sessies hadden eenzelfde opbouw: een korte toelichting op het scenario, ruimte voor vragen en vervolgens in gesprek aan de hand van twee stellingen:

- Het is 2031 en het is niet goed gegaan. Waar heeft het aan gelegen?
- Het is 2031 en het toekomstscenario is beproefd, doorontwikkeld en is geïmplementeerd. Onder welke condities heeft dat succesvol kunnen plaatsvinden?

De opgehaalde informatie van de sessies zijn samengebracht en geanalyseerd en zijn vervolgens getoetst aan de uitkomsten van de internetconsultatie.

Het document dat nu voorligt is een zo compleet mogelijke weergave van de inbreng vanuit de dialoogsessies en de internetconsultatie. Geconcludeerd kan worden dat er zeer nauwe betrokkenheid is vanuit het veld, ouders en jongeren en dat dit resulteert in verscheidenheid en een verrijking van inbreng. Dat maakt het geheel rijker en ook complexer. Het vraagt om focus en keuzes voor de volgende fase van het toekomstscenario.

2. Inhoudelijke analyse

Het nut, de noodzaak en urgentie tot verandering binnen de jeugdbeschermingsketen wordt breed onderschreven. Partijen geven aan ook in een later stadium blijvend hun expertise te willen delen. Gelijktijdig laat de consultatie een verdeeldheid aan meningen uit het veld en onder direct betrokkenen zien. Deze verdeeldheid betreft de wijze, welke en de omvang van nodige veranderingen. Ook de spanning tussen de dagelijkse werkdruk versus de wens, rust en ruimte om naar de toekomst te kijken, komt naar voren.

2.1 Positieve aspecten van het Toekomstscenario

Het scenario bevat vier basisprincipes waarvan 'gezinsgericht werken' en 'rechtsbeschermend & transparant' ruimschoots worden omarmd. Indieneren zien het belang van een meer integrale en systeemgerichte aanpak. De inspecties Justitie en Veiligheid (IJenV) en Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zijn "positief over de uitgangspunten van het scenario: eenvoudig, gezinsgericht, transparant en met voldoende ruimte voor organisaties en professionals om te leren en zich te ontwikkelen." Namens de achterban is de VNG positief over het toekomstscenario waarin de integrale hulp en bescherming van kinderen en gezinnen centraal staan en waar oog is voor een goede aansluiting tussen het brede lokale veld en regionale veiligheidsteams.

De zorg dat een brede aanpak gepaard gaat met het verlies van focus en expertise van specialistische kennis¹ wordt vaker benoemd. Ook het belang om situaties meer in samenhang, i.p.v. vanuit één perspectief of rechtsgebied, te bekijken, wordt aangestipt. Een belangrijk aspect daarbij is een versterkte samenwerking met de volwassenen-GGZ. Verbeterpunten gericht op (inter)professionele samenwerking met gezinnen:

- Het vroegtijdig inzetten van hulp op basis van zorgvuldige diagnostiek;
- Het ontschotten waar nodig om alle gezinsleden te ondersteunen.

Rondom het basisprincipe rechtsbeschermend & transparant worden de volgende punten benadrukt:

- De beschikbaarheid van rechtsbijstand en cliënt ondersteuning.
- De noodzaak van voldoende *checks and balances* in het systeem.
- Het belang van een adviserende instantie voor de rechter.
- Het belang van de onafhankelijkheid t.b.v. de rechtsbescherming (onderzoek van feiten en diagnostisch onderzoek) en de zorgen dat dit onvoldoende is geborgd binnen het scenario.
- Zorg dat in het scenario de nodige rechtszekerheid en rechtsgelijkheid wordt geboden.

De basisprincipes 'eenvoudig' en 'lerend' worden minder expliciet benoemd. Wel wordt de visie op een overzichtelijk systeem voor kinderen, volwassenen en professionals ondersteund. Ook de noodzaak voor het continue verbeteren en bijstellen van het systeem wordt onderschreven. Om tot structurele verbeteringen te komen, is tijd en ruimte op alle niveaus nodig. Ruimte om te leren en ontwikkelen; van uitvoering tot directie en binnen het toezicht. Over de praktische uitwerking bestaan verschillende beelden.

2.2. Conditie voor effectieve hulp en bescherming

Vrijwel iedereen is doordrongen van de urgentie dat er iets moet gebeuren binnen de jeugdzorg. Jeugdzorg Nederland (JN): 'De jeugdbeschermingsketen is ingewikkeld georganiseerd; te ingewikkeld. De keten bestaat uit te veel schakels en elke schakel laat het kind langer op hulp wachten. Daarnaast is het personeelstekort groot, er staan veel vacatures open. Elke instantie vist in dezelfde vijver van professionals. JN pleit daarom al langer voor een betere organisatie van de jeugdbeschermingsketen.'

Een terugkerend punt is de behoefte aan een grondigere analyse van huidige problemen. En een onderbouwing voor hoe het scenario gaat bijdragen aan benodigde verbeteringen. De zorg bestaat

¹ Kennis over huiselijk geweld, jeugdreclassering, eer gerelateerd geweld, ouderenmishandeling, specifieke vormen van partnergeweld en kennis rondom mensen met een lichtverstandelijke beperking (LVB).

dat het scenario een structuuroplossing is en niet de onderliggende problemen adresseert. Het is belangrijk om steeds te toetsen of de ondernomen acties feitelijk effectief zijn. Gebeurt dat niet, dan bestaat het risico op meer een structuur- in plaats van een cultuurverandering.

Ook mag meer nadruk gelegd worden op voor wie we het doen: kinderen en volwassenen. Het Landelijk Netwerk Veilig Thuis (LNVT): 'Het is van belang dat samenwerking wordt verbeterd met oog op de wachttijden, dubbelingen in werkzaamheden en betere aansluiting op het lokale veld. In onze ogen sluit het scenario alleen onvoldoende aan bij de wens om volwassenen en kinderen steviger in positie te brengen; om de kwaliteit van onafhankelijk onderzoek te vergroten en het thema huiselijk geweld stevig te verankeren. Daarnaast moet ook aandacht zijn voor de veiligheid van volwassenen zónder kinderen.'

Anderzijds zijn er ook zorgen over de verbreding van jeugdbescherming naar kind- en gezinsbescherming. De Kinderombudsman en collega's werpen de vraag op of het ontwikkelingsbelang van kinderen, zoals het Kinderrechtencomité dit vraagt, met dit voorgelegde scenario het best is gediend.

Aanvullend vragen indieners aandacht voor onder andere:

- Voldoende beschikbaarheid en vroegtijdige inzet van passende hulp;
- De haalbaarheid en wenselijkheid van één vast gezicht per gezin;
- Beschikbaarheid van (gratis) rechtsbijstand en cliëntondersteuning voor kind en gezin;
- Het aantrekken, behoud en opleiding van professionals (gezien de krapte op de arbeidsmarkt, de huidige werkdruk in combinatie met het in het kader van het toekomstscenario mee moeten gaan in veranderingen);
- Voldoende expertise bij lokale teams (expertise is nu zeer divers en vaak nog ontoereikend; in de nieuwe situatie wordt nog meer van hen verwacht);
- De haalbaarheid van gezinsgerichte rechtspraak over meerdere domeinen heen (civiel-, bestuurlijk en strafrecht).
- Het behoud van onafhankelijke toetsing bij de Regionale Veiligheidsteams (i.v.m. de vermenging van taken;
- Onderschatting van het samenvoegen van bevoegdheden, mensen en expertise in regionale veiligheidsteams;
- Aanpakken van de versnippering van sturingsmechanismen (inkoop, contracten, werkwijze, verantwoording);
- (Voldoende) financiën;
- Eenduidigheid in wettelijke kaders (bv WMO, Jeugdwet);
- Een betere scheiding tussen vrijwilligheid en dwang;
- Tijdige en kwalitatief goede diagnostiek;
- Goed feitenonderzoek;
- De kwaliteit van verzoekschriften en rapportages aan de rechter;

Tot slot wordt aandacht gevraagd voor de benodigde tijd voor het realiseren van de gewenste veranderingen.

2.3 Aandachtspunten, reflecties en suggesties

Respondenten is gevraagd te reageren op thema's (zie: kader). Ten aanzien van onderstaande inhoudelijke thema's is vooral inbreng ontvangen.

a. Rechtsbescherming en rechtsgelijkheid

Onderstaande punten zijn genoemd:

- Het zorgvuldig doorlopen van procedures vanuit cliëntperspectief;
- Specifieke aandacht in de procedure voor het belang en de stem van kinderen;
- De beschikbaarheid van (gratis) rechtsbijstand voor kinderen en ouders, cliëntondersteuning;
- Versimpelde en objectieve klacht- en tuchtprocedures.

De Raad voor de Kinderbescherming benoemt dat de rechtsbescherming voor ouders en kinderen op twee belangrijke punten niet is geborgd: het onafhankelijke onderzoek t.b.v. een verzoekschrift aan de rechter en de uniformiteit van rechtsbescherming in een gedecentraliseerd stelsel. De Raad voor de Rechtspraak vraagt met klem aandacht voor het belang van behoud van de onafhankelijke rol van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). De rechter heeft een instantie nodig die vanuit onafhankelijkheid kan adviseren over het kind en het gezin. Hij moet erop kunnen vertrouwen dat onderzoeken en adviezen in een zaak een neutraal karakter hebben. Ook anderen brengen naar voren dat onafhankelijke toetsing van essentieel belang is en dat het onderscheid tussen taken zorgvuldige aandacht vraagt, zij het minder gekoppeld aan organisaties. Het SamenwerkingsVerband van Ouders met Jeugdzorg geeft aan dat zodra een gedwongen maatregel wordt overwogen altijd rechtsbijstand beschikbaar moet worden gesteld, en wel op kosten van het Rijk.

b. Gezinsgerichte en de 0-100 aanpak

Het Toekomstscenario biedt enerzijds kansen voor integraal werken; anderzijds is specificering nodig en zijn er praktische vraagstukken zoals:

- Behoud de focus op het kind;
- Regie op eigen dossier;
- Inzet van het sociale netwerk, informeel en formeel (zoals een JIM en burgervoogd) rondom gezinnen;
- Wat is de definitie van 'het gezin' (voorbeeld: één moeder, vier vaders en vijf kinderen. Wie betrek je bij welk gesprek?);
- Zorg voor een gezinsgerichte veiligheidsanalyse en aanpak voor alle gezinsleden;
- Bij huiselijk geweld ook aandacht voor pleger;
- Passende registratie- en informatie voorziening (IV) systemen die ook AVG-proof zijn;
- Aandacht voor wetenschappelijk onderbouwde methodieken;
- Het bestaan van verschillende wettelijke kaders (vb: overgang Jeugd naar 18+);
- Het borgen van specialistische expertise t.a.v. verschillende vormen van huiselijk geweld.

Jeugdzorg Nederland benadrukt dat 'wachtlijsten ontstaan bij onvoldoende passend zorgaanbod (0-100). Voor een goed werkende kind- en gezinsbescherming is het noodzakelijk dat in de regio voldoende - verbonden en systemische - (hoog)specialistische zorg beschikbaar is. Zoals specialistische jeugd- en gezinshulp, GGZ hulp voor ouders en kinderen, verslavingszorg en ondersteuning voor gezinsleden met een beperking.'

c. Verbinding volwassenen-GGZ

Op verschillende manieren wordt aandacht gevraagd voor de verbinding met de volwassenen-GGZ:

- Meer aandacht voor Multi problematiek, trauma en intergenerationele overdracht van geweld;
- Meer aandacht voor zorgmijders;
- Ouders zouden een beroep moeten kunnen doen op gratis rechtsbijstand bij gedwongen hulpverlening;
- Tekort aan specialistische hulp en gezinsaanbod;
- Mogelijkheden rondom gegevensdeling en privacyvraagstukken met het oog op samenwerking met de volwassenen-GGZ;
- Aanhaken van zorgverzekeraars, zorgkantoren en koepelorganisaties.

d. Lokale en regionale veiligheidsteams

Het takenpakket, de onderlinge taakverdeling van lokale teams en de nieuw te vormen Regionale Veiligheidsteams worden veelvuldig benoemd.

- Het dicht bij gezinnen organiseren heeft voordelen, mits de juiste expertise daar aanwezig is, en dat er geen systeem van steeds opschalen van lokale naar regionale teams moet ontstaan.
- Over het bieden van één vast gezicht voor gezinnen wordt aangegeven dat dit in de praktijk niet realistisch en soms zelf onwenselijk is. 'Wat als ik niet met diegene overweg

kan?' vroeg een ervaringsdeskundige. Professionals benoemen de mogelijkheid om samen te sparren bij een werkverdeling in duo's.

- Oog voor voldoende expertise in beide teams;
- De verhouding en samenwerking tussen beiden;
- Het spanningsveld tussen uniformiteit i.v.m. rechtsgelijkheid versus lokaal maatwerk;
- De verbinding met preventie, zorg- en veiligheidshuizen en de strafketen;
- Het wel of niet centraliseren van veiligheidsexpertise in gedwongen kader;
- Welke taken worden belegd bij de Regionale Veiligheidsteams? Gewezen wordt op een mogelijke vermenging van taken. En de suggestie wordt gedaan om verdere experimenteerwetgeving te onderzoeken. Het belang van onafhankelijk onderzoek als wezenlijk andere taak dan het uitvoeren van een beschermingsmaatregel. In het verlengde hiervan moeten juridische mogelijkheden en grenzen duidelijk zijn.

Tevens speelt het vraagstuk over centrale of decentrale aansturing van de Regionale Veiligheidsteams en de regio-indeling (schaal) waarop deze georganiseerd worden. Als reactie op het scenario geeft het Openbaar Ministerie (OM) aan dat nog onvoldoende is uitgewerkt waar, en bij wie, de bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt voor de nieuw te vormen regionale samenwerkingsverbanden. En hoe de verantwoording en het toezicht zijn geregeld. De Kinderombudsman geeft aan dat toetsing en tegenspraak essentieel zijn om te voorkomen dat ongefundeerd wordt ingegrepen in het gezin. De Kinderombudsman vraagt zich het volgende af: 'Is toetsing en tegenspraak uitgevoerd door niet bij het gezin betrokken professionals uit een ander Regionaal Veiligheidsteam dan dat waar de casus speelt, is dat wel voldoende uitgewerkt? Ondersteund door juristen en gedragswetenschappers?'

e. Deugdelijke diagnostiek en feitenonderzoek

Velen benadrukken het belang van het versterken van zorgvuldige gezins-brede diagnostiek/analyse aan de start (en terugkerend). Zeker gelet op de huidige veelheid aan analysemethoden en het interdisciplinaire karakter van de betrokken professionals. De volgende aandachtspunten en suggesties zijn meegegeven:

- Een groot knelpunt is het gebrek aan goede diagnostiek (o.a. in wijkteams).
- Goede brede diagnostiek bij de start is belangrijk, met benodigde specialismen dichtbij. Zorg voor brede en hoogwaardige diagnostiek met een analyse gericht die is gericht op het hele (gezins)systeem bij start elk traject. Dit vraagt veel van randvoorwaarden.
- Suggestie voor een driedeling (enkelvoudig, complex en meervoudig complex); bij de laatste twee categorieën direct het regionale veiligheid team inschakelen door middel van een vorm van triage. Er gaat ook veel mis in de coördinatie van vervolgstappen, maar dat zou niet nodig zijn als bij de eerste signalen goede hulp zou zijn geleverd waarbij meteen wordt ingezet op gedegen en brede (gezinsgerichte) verklarende analyses.
- Zorg voor een specialistische multidisciplinaire assessment voor het inzichtelijk maken van zowel de aard en omvang en type van onveiligheid in het gezin als de achterliggende gezinsproblematiek, zoals trauma.
- Het scenario ademt de ideologie dat iedereen alles kan; een miskennis van het vakmanschap dat nodig is voor goede hulpverlening. Kwalitatief goede professionals zijn nodig die zelf hulp kunnen bieden (niet alleen doorverwijzen).
- Werken in gedwongen kader is een specialisme, evenals werken met mensen met LVB. Gooi dat niet weg; het kost vele jaren, veel leed en veel geld dat weer te herstellen.
- Zorg voor eenduidige taal en diagnostiek; hierbij wordt bijvoorbeeld de visie Samenwerken aan veiligheid (Vogtlander & Van Arum, in opdracht van de VNG en GGD GHOR Nederland) genoemd. Zie hiervoor: [20210125-visie-gefaseerd-samenwerken-aan-veiligheid-def.pdf \(vng.nl\)](https://www.vng.nl/20210125-visie-gefaseerd-samenwerken-aan-veiligheid-def.pdf).
- Realiseer dat de veiligheidsketen zélf kan onderzoeken en verantwoorden in welke mate gezamenlijk adequate diagnostiek en passende hulp (tijdig) zijn gerealiseerd en tot welke ontwikkelingen ten aanzien van gesignaleerde onveiligheid en gezinsproblemen dit leidt in de betreffende regio.
- Zorg voor objectief en reëel feitenonderzoek op basis waarvan de rechter kan besluiten.
- Zorg voor waarheidsvinding.

- Maak voor kennis en vaardigheden de verbinding met het actieplan feitenonderzoek.

Een burgerindiener schrijft: 'Dit geeft alle redenen om de zorg voor de jeugd anders te organiseren. Specialistische met diagnostische en/of therapeutische bevoegdheid, en het aantoonbaar aanbieden van brede inhoudelijke voorlichting, zo preventief mogelijk.'

f. Overige punten

Tot slot is inbreng ontvangen ten aanzien van een aantal overkoepelende punten. Zo wordt de inzet van ervaringsdeskundigheid aangemoedigd. Ook wordt meerdere malen de mogelijkheid tot afschaffing van de marktwerking van de Gecertificeerde Instellingen (GI's) als positief punt benoemd. Tevens wordt het belang van het investeren in vakmanschap aangestipt. Hetzij via opleidingen, intervisie, aandacht voor de ruimte die je als professional krijgt en durft te nemen, en scholing van toekomstige professionals. Over de aansturing en het toezicht op werken in het gedwongen kader stelt een aantal partijen dat dit centraal moet worden aangestuurd.

Er zijn uitgesproken voor- en tegenstanders van een smallere of bredere afbakening van het toekomstscenario en de doelgroepen/professionals van de regionale veiligheidsteams. Op het mogelijk includeren van jeugdstrafrecht, waaronder de jeugdreclassering binnen de Regionale Veiligheidsteams, wordt zowel positief als negatief gereageerd. Ook de focusverbreding van het kind naar het gezin wordt als positief- en als zorgpunt gezien. Zorgen zijn dat bij het verbreden van Jeugdbescherming naar Kind- en Gezinsbescherming het belang van het kind minder centraal komt te staan.

De Kinderombudsman benadrukt dat er aandacht moet zijn voor de belangen en de stem van kinderen, niet alleen in het gedwongen kader, maar altijd en overal. De Kinderombudsman geeft verder aan: 'Dit moet verder worden uitgewerkt, bijv. het stappenplan 'Het beste besluit' kan als leidraad dienen voor het nemen van een besluit conform het Kinderrechtenverdrag.'

Jongeren uit de dialoogsessies gaven mee om echt goed te kijken wat er aan de hand is voordat een maatregel wordt ingezet. Zij benadrukten dat uithuisplaatsen niet altijd veiliger is dan thuis, verwijzend naar wetenschappelijk onderzoek dat uithuisplaatsing ook schadelijk kan zijn. Hun oproep was: luister echt naar ons, neem ons serieus, neem de tijd dan gaan we op een gegeven moment wel meer vertrouwen en vertellen.

GGD Ghor Nederland wijst op het belang van de verbinding met preventie via het voorveld, zoals de jeugdgezondheidszorg. Er wordt geadviseerd niet alleen aandacht te hebben voor de achterkant. 'Zoek uit wat de voorkant (huisarts verloskundigen, kraamzorg, JGZ, onderwijs en welzijn) eerder invloed uit kunnen oefenen om zo min mogelijk te hoeven escaleren.'

Het LNVT: 'Vorm een veiligheidsteam met partijen als maatschappelijk werk, jeugdhulp, vrouwenopvang, GGZ, verslavingszorg en Lichtelijk verstandelijke beperkingshulp (LVB) als uitvoerende professionals die hulp én regie voeren i.s.m. het lokaal team. Deze partijen zijn essentieel voor het bieden van hulp die dichtbij en toegankelijk is, in samenhang met de regie op veiligheid.'

Ter afsluiting

Bovenstaand is een samenvatting van de bijdragen van de indieners van de internetconsultatie. De afzonderlijke bijdragen zijn, indien openbaar ingestuurd, na te lezen op internetconsultatie.nl/toekomstscenario.